

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-361/24 – 1

Predmet C-361/24 [Grecniaka]ⁱ

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

17. svibnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

26. travnja 2024.

Podnositelj revizije:

RX

Druge stranke u revizijskom postupku:

FZ

VT

[*omissis*]

Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) [*omissis*], u predmetu u vezi s maloljetnicima: 1. osobom FZ i 2. osobom VT, [*omissis*], obje zastupane po majci [*omissis*], zbog privremenog uzdržavanja prema članku 382. točki 8. podtočki (a) Exekutionsordnunga (Ovršni zakon (EO)), povodom revizije oca, osobe RX, [*omissis*] protiv rješenja Landesgerichta für Zivilrechtssachen Wien (Zemaljski sud za građanske stvari u Beču, Austrija) kao žalbenog suda, broj GZ 42 R 11/23p-41 od 14. lipnja 2023. kojim je potvrđeno rješenje Bezirksgerichta Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču, Austrija) broj GZ 83 Pu 137/21y-31 od 19. rujna 2022., donio je [*omissis*]

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen i ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

rješenje

:

I. U skladu s člankom 267. UFEU-a Sudu Europske unije upućuju se sljedeća prethodna pitanja:

1. Treba li članak 12. Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja (SL 2009., L 7, str. 1., SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 5., str. 138. i ispravak SL 2013., L 281, str. 29.) (u daljnjem tekstu: Uredba o uzdržavanju) tumačiti na način da se dva postupka vode „između istih stranaka”, ako u jednom postupku maloljetnici istaknu protiv oca svoj zahtjev za plaćanje uzdržavanja u tekućem razdoblju, a u drugom postupku otac zatraži povrñ razvoda svojeg braka s majkom maloljetnikâ i utvrđivanje svoje obveze uzdržavanja prema maloljetnicima, iako u postupku razvoda maloljetnici nisu niti podnositelji zahtjeva niti protustranke?

2.a Treba li članak 12. Uredbe o uzdržavanju tumačiti na način da se vodi postupak „s istim zahtjevom”, ako u jednom postupku maloljetnici odmah istaknu svoj zahtjev za uzdržavanje u tekućem razdoblju, a u drugom zahtjevu otac pored razvoda svojeg braka s majkom zatraži i utvrđivanje svoje obveze plaćanja uzdržavanja maloljetnikâ u tekućem razdoblju kao posljedice razvoda, dakle za buduće razdoblje čiji početak još nije predvidljiv?

2.b Je li za tu ocjenu relevantno to, je li uzdržavanje za tekuće razdoblje koje su maloljetnici zatražili formalno vremenski ograničeno okončanjem postupka razvoda?

2.c Je li odgovor na oba pitanja 2.a i 2.b drukčiji, ako uzdržavanje u tekućem razdoblju maloljetnici zatraže u obliku privremene mjere?

2.d Je li pri tome bitno to da je već prema formulaciji zahtjeva preklapanje razdobljâ isključeno ili samo praktično neizgledno, jer u Austriji dodijeljeno privremeno pravo na uzdržavanje jest vremenski ograničeno okončanjem austrijskog (glavnog) postupka za uzdržavanje s kojim se zastalo do odluke o nadležnosti u poljskom postupku razvoda?

3. Treba li članak 14. Uredbe o uzdržavanju tumačiti na način da u slučaju glavnog postupka koji je u tijeku podnositelj zahtjeva može pokrenuti postupak za privremeno osiguranje prema članku 14. na svim nadležnim sudovima iz članka 3. i sljedećima Uredbe o uzdržavanju, iako mu ti sudovi više ne stoje raspolaganju za (novi) glavni postupak zbog već pokrenutog glavnog postupka i time nastale litispendingije u smislu članka 12.?

4. U slučaju niječnog odgovora na treće pitanje: Treba li članak 14. Uredbe o uzdržavanju tumačiti na način da postupak za određivanje privremene zaštitne

mjere prema članku 14. podnositelj zahtjeva može pokrenuti i pri sudu pred kojim je već pokrenut glavni postupak, ali se s njegovim postupkom trenutačno zastalo zbog ranije pokrenutog glavnog postupka i time nastale litispendencije u smislu članka 12.?

5. U slučaju niječnog odgovora na treće pitanje: Treba li članak 14. Uredbe o uzdržavanju tumačiti na način da se privremene mjere uključujući zaštitnu mjeru mogu zatražiti pred sudom nadležnim na temelju nacionalnih odredbi samo ako postoji stvarna povezanost između zatražene mjere i mjesne nadležnosti u smislu sudske prakse proizišle iz presuda C-391/95, *van Uden i C-125/79, Denilauler/S.N.C. Couchet Frères*?

U slučaju potvrdnog odgovora, dolaze li osim izvršenja s izgledima za uspjeh u toj državi članici u obzir i drugi kriteriji za stvarnu povezanost (ovdje osobito domicil maloljetnika koji podnose zahtjev, trajanje zastalog glavnog postupka na temelju zahtjeva maloljetnikâ, domicil protustranke u slučaju pokretanja zastalog glavnog postupka na temelju zahtjeva maloljetnikâ)?

6. U slučaju niječnog odgovora na treće pitanje: Treba li članak 5. Uredbe o uzdržavanju tumačiti na način da upuštanje oca u postupak za privremeno uzdržavanje bračnog druga dovodi i do upuštanja u postupak za privremeno uzdržavanje djece, ako se svi zahtjevi za uzdržavanje zasnivaju na napuštanju obitelji od strane oca/bračnog druga te su predmet istog postupka razvoda na kojemu se litispendencija zasniva, ali se zaštitne mjere za uzdržavanje trebaju na temelju nacionalnog prava zatražiti u različitim vrstama postupka?

III. [omissis] [prekid postupka]

Objasnenje:

I. Zahtjev za prethodnu odluku:

A. Situacija u glavnom postupku:

- 1 Roditelji obaju maloljetnika su u valjanom braku, ali žive odvojeno. Sve stranke su poljski državljani i imali su svoj zadnji zajednički boravak u Beču gdje su maloljetnici i rođeni. Očeva obveza uzdržavanja prema obama maloljetnicima do sada još nije sudski uređena.
- 2 Dana 24. kolovoza 2021. maloljetnici zastupani po svojoj majci zatražili su pri Bezirksgerichtu Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) u izvanparničnom postupku broj 83 Pu 137/21y da se njihova oca obveže na mjesečno plaćanje uzdržavanja od 1. kolovoza 2021. On se sredinom svibnja 2021. iselio iz zajedničkog stana obitelji u Beču i ne plaća redovito uzdržavanje.

- 3 Otac je prigovorio da je iako nakon preseljenja još živi u Beču već 4. kolovoza 2021. podnio pri Zemaljskom sudu u Krakovu u Poljskoj pod brojem XI C 2299/21 zahtjev za razvod čiji je predmet također određivanje uzdržavanja majke i obaju maloljetnika. Međunarodna nadležnost Zemaljskog suda u Krakovu za postupak razvoda proizlazi iz zajedničkog državljanstva bračnih drugova prema članku 3. stavku 1. točki b. Uredbe (EZ) br. 2201/2003. Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) treba se zbog litispendencije proglasiti u skladu s člankom 12. stavkom 2. Uredbe o uzdržavanju nenadležnim u korist Zemaljskog suda u Krakovu i odbaciti zahtjev maloljetnikâ radi uzdržavanja, a podredno zastati s postupkom zbog međusobne povezanosti do pravomoćne odluke o nadležnosti Zemaljskog suda u Krakovu u skladu s člankom 13. stavcima 1. i 2. Uredbe o uzdržavanju.
- 4 Dana 14. rujna 2021. majka je također podnijela tužbu za razvod, ali pri Bezirksgerichtu Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) u parničnom građanskom postupku pod brojem 34/21w. Tužba je tuženiku dostavljena 29. rujna 2021.
- 5 Rješenjem od 25. listopada 2021. Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) zastao je u skladu s člankom 12. stavkom 1. Uredbe o uzdržavanju s postupkom za uzdržavanje maloljetnikâ broj 83 Pu 137/21y, a rješenjem od 1. ožujka 2022. s postupkom razvoda roditelja broj 83 C 34/21w dok se ne utvrdi nadležnost Zemaljskog suda u Krakovu pred kojim je prvo postupak pokrenut.
- 6 Odluka o nadležnosti Zemaljskog suda u Krakovu do sada nije poznata, a 15. studenoga 2023. stigao je upit Zemaljskog suda u Krakovu o stanju postupka razvoda u Austriji.

B. Stajališta stranaka i dosadašnji postupak radi privremenog uzdržavanja maloljetnikâ:

- 7 Dana 14. travnja 2022. maloljetnici su u izvanparničnom postupku uzdržavanja, ponovno zastupani po svojoj majci, podnijeli pri Bezirksgerichtu Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) zahtjev pod brojem 83 Pu 137/21y da se u skladu s člankom 382. stavkom 1. točkom 8. podtočkom (a) EO-a njihova oca obveže od 1. svibnja 2022. na plaćanje **privremenog** uzdržavanja u iznosu od 650 eura za svako dijete.
- 8 Otac je iznio prigovor nepostojanja međunarodne nadležnosti prvostupanjskog suda također i za određivanje privremenog uzdržavanja. Međunarodna nadležnost za donošenje privremene mjere u skladu s člankom 14. Uredbe o uzdržavanju postoji prvenstveno u onom mjestu u kojem se donosi odluka o glavnoj stvari, dakle u ovom slučaju u Krakovu. Nadležnost ne postoji niti na temelju austrijskog prava: članak 387. stavak 1. EO-a odnosi se samo na domaće sudove, dok članak 387. stavak 2. EO-a upućuje na sud izvršenja, odnosno ovdje na sud domicila oca koji je (sada) u Varšavi. Zahtjev maloljetnikâ predstavlja zlouporabu prava jer se u siječnju 2022. otac vratio iz Beča nazad u Poljsku, ali je majka kriomice i

samovlasno odlučila ostati s maloljetnicima u Austriji. Osim toga, zatraženo uzdržavanje premašuje financijske mogućnosti oca.

9. Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) kao prvostupanjski sud i Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Zemaljski sud za građanske stvari u Beču) kao žalbeni sud su 1. potvrdili postojanje međunarodne nadležnosti Bezirksgerichta Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) prema članku 14. Uredbe o uzdržavanju za postupak radi privremenog uzdržavanja maloljetnikâ; 2. obvezali oca da od 1. svibnja 2022. plaća privremene mjesečne iznose uzdržavanja od 365 eura po djetetu najdulje do okončanja postupka uzdržavanja pokrenutog zahtjevom od 24. kolovoza 2021. pri Bezirksgerichtu Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) pod brojem 83 Pu 137/21y, te su odbili zahtjev u preostalom dijelu od 265 eura po djetetu. Zastoj glavnog postupka broj 83 Pu 137/21y ne isključuje donošenje privremene mjere od strane suda mjesta u kojem maloljetnici imaju svoje uobičajeno boravište (članak 14. u vezi s člankom 3. točkom (b) Uredbe o uzdržavanju). Ne postoji nikakvo uporište za zlouporabno postupanje maloljetnika (a ne njihove majke). Polazeći od utvrđenog dohotka i drugih obveza oca po osnovi skrbi maloljetnici bi imali pravo na 11 % dohotka koji podliježe uzdržavanju.
10. Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Zemaljski sud za građanske stvari u Beču) dopustio je reviziju Oberster Gerichtshofu (Vrhovni sud) jer ne postoji sudska praksa najvišeg suda o donošenju privremene mjere u postupku za uzdržavanje djeteta nakon zastoja postupka uzdržavanja prema članku 12. stavku 1. Uredbe o uzdržavanju.
11. U svojoj reviziji otac zahtijeva od Oberster Gerichtshofa (Vrhovni sud) kao zadnjeg stupnja da ukine prvostupanjsku odluku i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje; podredno, odbaci zahtjev maloljetnikâ zbog nenadležnosti, podredno, ukine rješenje žalbenog suda i predmet vrati prvostupanjskom sudu. Usto, zahtijeva da se od Suda Europske unije (Sud EU-a) pribavi prethodna odluka o međunarodnoj nadležnosti.
12. Istodobno podneseni zahtjev oca da se suspendira ili odgodi ovršnost rješenja o privremenom uzdržavanju odbijen je od strane za to nadležnog Bezirksgerichta Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču), tako da je njegova privremena mjera o uzdržavanju maloljetnikâ trenutačno ovršna.
13. Maloljetnici zahtijevaju da Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) odbaci odnosno odbije reviziju oca.

C. Relevantni propisi

14. 1. Članak 3. Uredbe o uzdržavanju glasi:

Opće odredbe

U stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja u državama članicama sudsku nadležnost ima:

(a) *sud mjesta u kojem tuženik ima uobičajeno boravište; ili*

(b) *sud mjesta u kojem uzdržavana osoba ima uobičajeno boravište; ili*

(c) *sud koji je u skladu sa svojim pravom nadležan za postupke o statusu osobe čiji je predmet o uzdržavanju povezan s tim postupkom, osim ako nadležnost nije utemeljena isključivo na državljanstvu jedne od strana;*

ili

(d) *sud koji je u skladu sa svojim pravom nadležan za postupke o roditeljskoj odgovornosti, osim ako nadležnost nije utemeljena isključivo na državljanstvu jedne od strana.*

15 **2.** Članak 5. Uredbe o uzdržavanju glasi:

Nadležnost suda pred kojim se tuženik upusti u postupak

Osim nadležnosti koja proizlazi iz drugih odredaba ove Uredbe, nadležnost ima sud države članice pred kojim se tuženik upusti u postupak. To pravilo ne važi ako se tuženik upusti u postupak kako bi ospori[fo] nadležnost.

16 **3.** Članak 12. Uredbe o uzdržavanju glasi:

Litispendencija

1. Kad se pred sudovima različitih država članica vode postupci s istim zahtjevom i između istih stranaka, svi sudovi, osim suda pred kojim je prvo pokrenut postupak, zastaju s postupkom sve dok se ne utvrdi nadležnost suda pred kojim je prvo pokrenut postupak.

2. Kad se utvrdi nadležnost suda pred kojim je prvo pokrenut postupak, svi sudovi osim suda pred kojim je prvo pokrenut postupak proglašavaju se nenadležnima i korist tog suda.

17 **4.** Članak 14. Uredbe o uzdržavanju glasi:

Privremene mjere uključujući i zaštitne

Pri sudovima država članica može se podnijeti zahtjev za donošenjem privremenih mjera uključujući i zaštitne mjere koje se mogu predvidjeti pravom te države, čak i kad su u skladu s ovom Uredbom za odlučivanje o meritumu stvari nadležni sudovi druge države članice.

18 **5.** Članak 382. točka 8. podtočka EO-a (austrijski Ovršni zakon) glasi:

Sredstva osiguranja

Članak 382. Sredstva osiguranja, koja sud može na zahtjev odrediti ovisno o prirodi svrhe koju treba postići u konkretnom slučaju, osobito su:

[...]

8.a određivanje privremenog uzdržavanja koje jedan bračni drug ili jedan razvedeni bračni drug treba plaćati drugom ili jedan od roditelja svojem djetetu, u vezi s postupkom za plaćanje uzdržavanja; ako se radi o očevoj obvezi uzdržavanja biološkog djeteta, tada se to primjenjuje samo ako je otac utvrđen; u slučaju uzdržavanja bračnog druga ili zakonitog djeteta dovoljna je povezanost s postupkom razvoda ili poništaja braka.

19 **6.** Članak 382. EO-a (austrijski Ovršni zakon) glasi:

Nadležnost

1. Za dopuštenje privremenih mjera, za naloge potrebne za njihovu provedbu, kao i za podnošenje drugih zahtjeva i održavanje rasprava proizašlih iz određivanja takvih mjera nadležan je, ako u ovom Zakonu ništa drugo nije određeno, sud pred kojim je u vrijeme podnošenja prvog zahtjeva u tijeku postupak o glavnoj stvari ili ovršni postupak s obzirom na koje treba donijeti mjeru.

2. Ako se takve mjere zatraže prije pokretanja spora ili nakon pravomoćnog okončanja istoga, ali prije početka izvršenja, za naznačena dopuštenja[,] naloge, podnošenje zahtjeva i rasprave nadležan je Bezirksgericht (okružni sud) pri kojem za protustranku ugrožene stranke postoji opća nadležnost u vrijeme podnošenja prvog zahtjeva, a ako ona ne postoji za njega u tuzemstvu, tada je nadležan domaći Bezirksgericht (okružni sud) u čijem se mjestu nadležnosti nalazi stvar s obzirom na koju treba donijeti mjeru ili treći dužnik ima svoj domicil, sjedište ili boravište, ili u čijem mjestu nadležnosti inače treba poduzeti radnju koja služi izvršenju privremene mjere.

3. Odstupajući od stavka 2., i u tim je slučajevima nadležan sud koji bi bio nadležan za postupak o glavnoj stvari, kada se radi o privremenim mjerama prema članku 382. točki 8. [primjedba: to jest, zbog privremenog uzdržavanja] ili mjerama zbog nepoštenog tržišnog natjecanja, prema Urheberrechtsgesetz [Zakon o autorskom pravu] ili prema člancima 28. do 30. Konsumentenschutzgesetz [Zakon o zaštiti potrošača].

4. [...]"

D. Obrazloženje zahtjeva za prethodnu odluku Sudu EU-a

1. Primjenjivost Uredbe o uzdržavanju

- 20 **1.1.** Uredba Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja (u daljnjem tekstu: Uredba o uzdržavanju) primjenjiva je od 18. lipnja 2011. (članak 76. Uredbe o uzdržavanju).
- 21 Austrija i Poljska su države članice na koje se ta uredba primjenjuje, tako da prema članku 69. stavku 2. Uredbe o uzdržavanju ona ima prednost nad bilateralnim ili multilateralnim konvencijama.
- 22 **1.2.** Materijalno područje primjene Uredbe o uzdržavanju obuhvaća sve obveze uzdržavanja koje „proizlaze iz obiteljskog odnosa, roditeljstva, braka ili tazbine” (članak 1. stavak 1. Uredbe o uzdržavanju) i stoga također očevu obvezu novčanog uzdržavanja.
- 23 **1.3.** U skladu s člankom 75. Uredbe o uzdržavanju Uredba se primjenjuje na sve postupke započete nakon 18. lipnja 2011.

2. Prvo prethodno pitanje: identitet stranaka

- 24 **2.1.** Otac kao podnositelj zahtjeva podnio je pri Zemaljskom sudu u Krakovu svoj zahtjev za razvod protiv majke kao protustranke. Maloljetnici koji imaju pravo na uzdržavanje nisu stranka u poljskom postupku razvoda svojih roditelja, ali je zahtjev oca za razvod usmjeren i na određivanje uzdržavanja njegove djece.
- 25 **2.2.** Pojam „između istih stranaka” u članku 12. stavku 1. Uredbe o uzdržavanju treba odrediti autonomno s obzirom na Uredbu. Prema sudskoj praksi Suda EU-a o sadržajno istovjetnom članku 21. Briselske konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima postojanje identiteta stranaka treba iznimno pretpostaviti i ako stranke u sporu nisu istovjetne, ali se interesi stranaka u pogledu predmeta dvaju sporova tako široko podudaraju da bi odluka donesena u korist ili protiv jedne stranke imala snagu pravomoćno presuđene stvari u odnosu na drugu stranku (presuda Suda EU-a C-351/96, *Drouot/CMII*, t. 19.).
- 26 **2.3.** U literaturi se stoga zastupa stajalište da postojanje identiteta stranaka treba pretpostaviti za postupak uzdržavanja ako je dijete stranka u jednom postupku, a u drugom jedan od roditelja vodi taj postupak kao zastupnik djeteta (dakle, u vlastito ime glede prava djeteta), ako odluka djeluje u korist ili protiv djeteta (*Andrae u Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV (2010.), članak 12. Uredbe o uzdržavanju, t. 4.; *Fuchs u Gitschthaler*, Internationales Familienrecht (2019.), članak 12. Uredbe o uzdržavanju, t. 10.; *Weber u Mayr*, Europäisches Zivilverfahrensrecht² (2023.), t. 6.239; *Reuß u Geimer/Schütze*, Internationaler

Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen (66. dopunjeno izd., siječanj 2023.) članak 12. EU-Uredbe o uzdržavanju, t. 8.; *Lipp* u MKFamFG (2019.) članak 12. Uredbe o uzdržavanju, t. 8.).

- 27 **2.4.** Stoga je već 6. lipnja 2013. Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) uputio odgovarajući zahtjev za prethodnu odluku pod brojem 6 Ob 240/12f = EuGH C-442/13, *Nagy*. Šesto vijeće je povuklo taj zahtjev rješenjem od 26. svibnja 2014. nakon što je mađarski postupak razvoda, čiji je predmet bilo i uzdržavanje djeteta, bio proglašen okončanim na temelju zahtjeva oca od 28. ožujka 2014. (vidjeti odluku broj 6 Ob 99/14y).
- 28 **2.5.** Stoga u praksi Suda Europske unije nije još nedvojbeno riješeno pitanje je li članak 12. Uredbe o uzdržavanju primjenjiv kada u postupku razvoda u tijeku otac zatraži određivanje svoje obveze uzdržavanja prema djetetu, a u drugim postupcima dijete istakne prema ocu svoj zahtjev za plaćanje uzdržavanja.

3. Drugo prethodno pitanje: identitet zahtjeva

- 29 **3.1.** U poljskom postupku otac zahtijeva da se brak razvede te da se odredi mjesto boravišta djece i visina njegove obveze uzdržavanja. Uslijed toga izgleda da je predmet poljskog postupka (samo) zahtjev za uzdržavanje maloljetnikâ nakon tek budućeg razvoda braka roditelja.
- 30 U austrijskom postupku maloljetnici su izvorno zatražili obvezivanje oca na mjesečno plaćanje uzdržavanja od 1. kolovoza 2021. Nakon zastoja tog postupka prema članku 12. stavku 1. Uredbe o uzdržavanju oni sada zahtijevaju da se privremenom mjerom oca obveže na plaćanje privremenog uzdržavanja od 1. svibnja 2022. Prema donesenoj privremenoj mjeri ta obveza važi najdulje do okončanja austrijskog postupka uzdržavanja.
- 31 **3.2.** U okviru autonomnog tumačenja s obzirom na uredbu Sud EU-a određuje identitet zahtjeva prema *ratio legis* odredbe (vidjeti presude 144/86, *Gubisch Maschinenfabrik/Palumbo*, t. 11. i C-406/92, *The Tatry/The Maciej Rataj*, t. 30.). On je potvrdio postojanje identiteta ako su predmet i osnova tužbi odnosno zahtjeva kojima se postupak pokreće istovjetni (vidjeti sentencu broj RS0118405). Pod „predmetom” se misli na cilj tužbe odnosno zahtjeva kojim se pokreće postupak i on također obuhvaća prethodna pitanja koja će se kasnije odraziti u *ratio decidendiju* (presuda 144/86, *Gubisch Maschinenfabrik/Palumbo*, t. 16.). Pod pojmom „osnova” Sud EU podrazumijeva činjenično stanje i odredbe na kojima se zahtjev zasniva (presuda C-406/92, *The Tatry/The Maciej Rataj*, t. 39.). U tom se kontekstu pod „odredbama” ne misli, međutim, na konkretnu odredbu mjerodavnog materijalnog prava, nego prije na pravno pitanje na koje treba odgovoriti (*Fuchs* u *Gitschthaler*, *Internationales Familienrecht* (2019.), članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 11. s dodatnim upućivanjima).
- 32 Za razliku od odnosa između bračnih drugova odnos između roditelja i djeteta ne mijenja se temeljito razvodom roditelja. Određivanje uzdržavanja djeteta prema

jednom od roditelja, koji ne ispunjava činidbe u naravi u vidu brige za dijete u svojem kućanstvu, služi stoga skrbi o djetetu neovisno o trajanju braka roditelja. „Osnova” za zahtjeve za uzdržavanje maloljetnikâ u postupcima pred Zemaljskim sudom u Krakovu i Bezirksgerichtom Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) jest stoga ista situacija, dakle, isti odnos uzdržavanja koji proizlazi iz konkretnog obiteljskopravnog odnosa.

- 33 **3.3.** No, osobito se u slučaju sporova o uzdržavanju razdoblje na koje se odnosi zahtjev za uzdržavanje smatra bitnim kriterijem prilikom određivanja identiteta predmeta spora. Srž spora o uzdržavanju jest, naime, pitanje duguje li stranka, u kojem iznosu i za koje razdoblje uzdržavanje drugoj stranci (vidjeti sentencu broj RS0118405 (T2) o takozvanoj „teoriji odnosno tezi o središnjem pitanju”).
- 34 U literaturi se stoga zastupa stajalište da litispendencija može postojati samo u slučaju preklapajućih razdoblja u obama postupcima (*Fuchs u Gitschthaler*, Internationales Familienrecht (2019.), članak 12. Uredbe o uzdržavanju, t. 14.; *Fucik u Fasching/Konecny*³ (2010.), članak 12. Uredbe o uzdržavanju, t. 2.; *Lipp u MKFamFG* (2019.), članak 12. Uredbe o uzdržavanju, t. 9.; *Andrae u Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV (2010.), članak 12. Uredbe o uzdržavanju, t. 7.). Prema stajalištu *Lippa* zbog toga se, primjerice, i uzdržavanje zbog odvojenog života može razlikovati od uzdržavanja bračnih drugova nakon braka, pri čemu s tim u vezi nije potrebno problematično pozivanje na materijalnopravnu osnovu (*Lipp u MKFamFG* (2019.), članak 12. Uredbe o uzdržavanju EG-UntVO, t. 9.).
- 35 S druge strane *Weber* polazi također od identiteta zahtjeva, ako u jednom postupku dijete istakne protiv oca svoj zahtjev na plaćanje uzdržavanja u proteklom i tekućem razdoblju, a otac u postupku razvoda zatraži određivanje svoje obveze uzdržavanja prema djetetu i činidbe majci za razdoblje nakon razvoda (*Weber u Mayr*, Europäisches Zivilverfahrensrecht² (2023.), t. 6.243.).
- 36 **3.4.** U sudskoj praksi Suda Europske unije još nije nedvojbeno riješeno pitanje 2.a, treba li i u kojoj mjeri prihvatiti postojanje litispendencije prema članku 12. Uredbe o uzdržavanju, ako u postupku razvoda u tijeku otac zatraži određivanje svoje obveze uzdržavanja prema djetetu kao posljedice razvoda, a u drugim postupcima dijete zatraži od oca plaćanje uzdržavanje za tekuće razdoblje.
- 37 **3.5.** Osim toga, postavlja se pitanje 2.b koju relevantnost ima u tom kontekstu formulacija zahtjeva za uzdržavanje djeteta – primjerice, ako on nije tako izričito formuliran da se njime traži plaćanje uzdržavanja u tekućem razdoblju samo do okončanja postupka razvoda roditelja.
- 38 **3.6.** U literaturi na njemačkom jeziku zastupa se stajalište da se pravila o koordinaciji postupaka (članci 12. i 13. Uredbe o uzdržavanju) tiču samo odnosa sudskih postupaka. Nasuprot tomu, nije obuhvaćen odnos između postupka o glavnoj stvari i privremene pravne zaštite (*Weber in Mayr*, Europäisches Zivilverfahrensrecht² (2023.), t. 6.235; *Andrae u Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV (2010.), članak 12. Uredbe o uzdržavanju, t. 8.; *Hausmann u Hausmann*,

- Internationales und Europäisches Familienrecht³ (2024.), poglavlje C. Unterhaltssachen, 281.).
- 39 To stajalište odgovara također sudskoj praksi i doktrini o [omissis] Uredbi Bruxelles I.a (Uredba br. 1215/2012) i Uredbi Bruxelles I koja joj prethodila (*Geimer u Geimer/Schütze*, Europäisches Zivilverfahrensrecht⁴ (2020.), članak 29. Uredbe 44/2001, t. 76. i sljedeće kao i navedena sudska praksa; *Gottwald u MüKommZPO*⁶, članak 29. Uredbe Bruxelles I.a, t. 17.; *Wallner-Friedl u Czernich/Kodek/Mayr*⁴, članak 29. Uredbe br. 1215/2012, t. 19., 28.; presuda broj 4 Ob 118/06s (t. 4.1); 4 Ob 273/01b), kao i usporedive odredbe u drugim uredbama (primjerice, članak 17. Uredbe (EU) 2016/1103: *Gottwald u MüKommBGB*⁹, članak 17. Uredbe 2016/1103 i Uredbe (EU) 2016/1104, t. 6.; *Weber u Gitschthaler*, IFR, članak 17. Uredbe 2016/1103, t. 8.).
- 40 Prema tom stajalištu, postupak privremene pravne zaštite, čak i ako se radi o zahtjevu za određivanje regulacijske privremene mjere, ne isključuje pokretanje postupka o glavnoj stvari u drugoj državi članici i obrnuto (*Hausmann u Hausmann*, Internationales und Europäisches Familienrecht³ (2024.), poglavlje C. Unterhaltssachen, t. 281.).
- 41 Tim bi se stajalištem zajamčila također mogućnost maloljetnika da svoje životno uzdržavanje u svakom slučaju osiguraju zahtjevom u svojoj državi boravišta, ako (kao ovdje godinama) nije još poznata odluka o nadležnosti suda kojemu je prvo podnesen zahtjev u vezi s glavnom stvari.
- 42 U sudskoj praksi Suda Europske unije nije još nedvojbeno riješeno pitanje 2.c, vrijedi li i za Uredbu o uzdržavanju sudska praksa koja je stvorena u vezi s drugim uredbama i odnosi se na neprimjenjivost pravila o koordiniranju postupaka na odnos između postupka u vezi s glavnom stvari i privremene pravne zaštite.
- 43 **3.7.** U ovom slučaju posebno je još i to da iako je privremeno uzdržavanje koje su odredili austrijski sudovi vremenski ograničeno okončanjem austrijskog postupka uzdržavanja, ono nije povezano s određivanjem uzdržavanja u poljskom postupku razvoda. Ako Zemałjski sud u Krakovu ne donese odluku o nadležnosti prije nego što pravomoćno odluči o uzdržavanju maloljetnikâ ili Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) ne sazna za odavno donesenu odluku o nadležnosti, tada postupak uzdržavanja maloljetnikâ broj 83 Pu 137/21y u Austriji i dalje teče i obveza na plaćanje privremenog uzdržavanje ostaje na snazi. Time može doći do vremenskog preklapanja privremenog uzdržavanja prema austrijskim sudovima i uzdržavanja određenog kao posljedica razvoda proizašla iz poljskog postupka.
- 44 Iz toga proizlazi pitanje 2.d o identitetu zahtjeva na temelju mogućeg vremenskog preklapanja austrijskog privremenog uzdržavanja za maloljetnike i poljskog uzdržavanja za maloljetnike kao posljedice razvoda, a koje u sudskoj praksi Suda Europske unije također još nije nedvojbeno riješeno.

4. Treće pitanje: međunarodna nadležnost za privremene mjere na temelju članka 14. u vezi s fiktivnom nadležnošću prema članku 3. Uredbe o uzdržavanju?

- 45 **4.1.** Otac se prema svojoj tvrdnji vratio nazad u Poljsku u siječnju 2022. U trenutku podnošenja zahtjeva za privremeno uzdržavanje 14. travnja 2022. domicil maloljetnika nalazi se, prema navodima iz tog zahtjeva, u mjestu nadležnosti Bezirksgerichta Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču), ali ne i domicil oca.
- 46 **4.2.** Člankom 14. Uredbe o uzdržavanju stvorena je iznimka od (konačnog) europskog sustava nadležnosti u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja. Unatoč derogatornoj nadležnosti prema članku 3. i sljedećima Uredbe o nadležnosti, sudovi drugih država članica također su ovlašteni, uz sud koji odlučuje o glavnoj stvari, da u skladu sa svojim nacionalnim postupovnim pravom i u svojstvu suda nadležnog za određivanje mjere odobre privremenu pravnu zaštitu (dvotračni sustav nadležnosti). Ugrožena stranka ima stoga pravo odabira želi li se na temelju Uredbe o uzdržavanju pozvati na akcesornu nadležnost suda koji odlučuje o glavnoj stvari ili se poslužiti sudom nadležnim za određivanje mjere (vidjeti *Weber in Mayr*, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² (2023.), t. 6.262.).
- 47 **4.3.** U literaturi se ipak zastupaju različita stajališta, jesu li time za privremene mjere dostupne sve osnove nadležnosti navedene u članku 33. i sljedećima Uredbe o nadležnosti ili samo one prema nacionalnom pravu.
- 48 Neki autori zastupaju stajalište da se međunarodna nadležnost za privremene mjere ne može više zasnivati na članku 3. i sljedećima Uredbe o uzdržavanju, ako u trenutku podnošenja zahtjeva za njihovo određivanje već pred sudom države članice teče postupak o glavnoj stvari prema Uredbi o uzdržavanju. Naime, u tom bi se slučaju postupku u drugoj državi članici ispriječila zapreka u vidu litispendencije prema članku 12. Uredbe o uzdržavanju, tako da se nadležnost drugih sudova za određivanje privremene mjere može zasnovati samo još na temelju *lex fori*, dakle, prema nacionalnom pravu (*Fuchs u Gitschthaler*, *Internationales Familienrecht* (2019.), članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 2. uz upućivanje na *Andrae u Rauscher*, *EuZPR/EuIPR*⁴ IV (2010.), članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 11.; *Reuß u Geimer/Schütze*, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen* (66. dopunjeno izdanje, siječanj 2023.) članak 12. Uredbe o uzdržavanju, t. 8.; *Sieghörtner u Hahne/Schlögel/Schlünder*, *BeckOKFamG*⁴⁹ (2024.), članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 5.).
- 49 Drugi autori misle nasuprot tome da i nakon što glavni postupak počne teći svi sudovi navedeni u članku 3. i sljedećima Uredbe o uzdržavanju imaju međunarodnu nadležnost za privremene mjere (*Weber u Mayr*, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² (2023.), t. 6.267; *Henrich u Born*, *Unterhaltsrecht* (64. dopunjeno izdanje, listopad 2023.), poglavlje 33., t. 2.; *Hausmann u Hausmann*, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ (2024.), poglavlje C.

Unterhaltssachen, t. 3 12.; *Lipp* u MKFamFG (2019.) članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 11.). Stoga je dopušten slučaj u kojem ovlaštenik uzdržavanja podnese sudu u mjestu svojeg uobičajenog boravišta zahtjev za određivanje privremene mjere i pred sudom u mjestu uobičajenog boravišta obveznika uzdržavanja pokrene glavni postupak. To ne vrijedi samo za mjere osiguranja, nego i za regulacijske privremene mjere, čak i ako obvezniku uzdržavanja prijete opasnost da ga se u isto vrijeme optereti dvjema odlukama (*Weber* u *Mayr*, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² (2023.), t. 6.267.).

- 50 *Henrich* iznosi sljedeći konkretan primjer: ako se, primjerice, supruga koja ima njemačko državljanstvo, koja je sa svojim suprugom, koji ima austrijsko državljanstvo, živjela u Austriji, vrati natrag u Njemačku, a potom suprug podnese u Austriji zahtjev za razvod braka, tada supruga može privremenu mjeru za uzdržavanje zatražiti ne samo u okviru postupka razvoda braka koji teče u Austriji (nadležnost austrijskih sudova za odluku o zahtjevu za uzdržavanje proizlazi iz članka 3. točke (c) Uredbe o uzdržavanju u vezi s člankom 3. stavkom 1. točkom (a) drugom alinejom Uredbe Bruxelles II.b), nego prema članku 14. Uredbe o uzdržavanju i u Njemačkoj. Nadležnost njemačkih sudova potrebna za privremenu mjeru proizlazi iz članka 3. točke (b) Uredbe o uzdržavanju – njemački bi sudovi također bili međunarodno nadležni za odluku o glavnoj stvari (*Henrich* u *Born*, *Unterhaltsrecht* (64. dopunjeno izdanje, stanje listopad 2023.), poglavlje 33., t. 2.).
- 51 Po potrebi se i s postupkom radi određivanja privremene mjere prema članku 13. Uredbe o uzdržavanju može zastati, ako se (privremena) pravna zaštita putem suda koji odlučuje o glavnoj stvari čini smislenijom (*Hausmann* u *Hausmann*, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ (2024.), poglavlje C. *Unterhaltssachen*, t. 312.).
- 52 **4.4.** Zaključno prema tome ostaje neriješeno pitanje, stoje li za postupak određivanja privremenog osiguranja prema članku 14. opcionalno na raspolaganju sve (takozvane fiktivne) osnove nadležnosti prema članku 3. točki (b) Uredbe o uzdržavanju.

5. Četvrto pitanje: nadležnost u svojstvu suda koji odlučuje o glavnoj stvari prema članku 14. Uredbe o uzdržavanju unatoč zastoju glavnog postupka prema članku 12. Uredbe o uzdržavanju

- 53 **5.1.** Pred Bezirksgerichtom Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) kojem su maloljetnici podnijeli zahtjev za određivanje privremene mjere pokrenut je već prije od strane njih i postupak za donošenje odluke o glavnoj stvari. Taj postupak o glavnoj stvari je, međutim, više godina u zastoju kako bi se pričekala potvrdna ili negativna odluka Zemaljskog suda u Krakovu o nadležnosti.
- 54 **5.2.** Stoga se upravo u takvom slučaju postavlja pitanje ne može li već svaki sud fiktivno nadležan prema članku 3. i sljedećima Uredbe o uzdržavanju, a barem sud koji već odlučuje o glavnoj stvari, biti u smislu članka 14. Uredbe o uzdržavanju „[sud druge države članice nadležan] u skladu s [tom u]redbom za odlučivanje o

meritumu stvari”, i onda kad je zastao sa svojim postupkom zbog prije pokrenutog postupka o glavnoj stvari pred drugim sudom, a sud pred kojim je prvo pokrenut postupak još nije donio odluku o nadležnosti.

6. Peto pitanje: međunarodna nadležnost za privremene mjere na temelju članka 14. u vezi s nacionalnim pravom

- 55 6.1. Prema austrijskom pravu za određivanje privremenog uzdržavanja maloljetnikâ protiv roditeljâ nadležan je sud pred kojim je postupak o glavnoj stvari u tijeku u vrijeme podnošenja prvog zahtjeva (članak 387. stavak 1. EO-a).
- 56 Prema austrijskoj sudskoj praksi, za to je glede tuzemnih slučajeva dovoljno da je podnesak kojim se pokreće postupak podnesen domaćem sudu i da nije *a limine* odbačen (sentenca broj RS0005066; glede domaćeg zahtjeva vidjeti: rješenje broj 6 Ob 142/19d (t. 2.)), uopće nije potrebno postojanje litispendencije (sentenca broj RS0005090). Ti su minimalni zahtjevi ovdje ispunjeni u postupku Bezirksgerichta Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) broj 83 Pu 137/21y, iako je on trenutačno u zastoju.
- 57 **6.2.** U prevladavajućoj teoriji u njemačkom govornom prostoru se, uz upućivanje na sudsku praksu Suda EU-a o Konvenciji iz Bruxellesa i Uredbi Bruxelles I (presude C-391/95, *van Uden* i C-125/79, *Denilauler/S.N. C. Couchet Frères*) nacionalna odredba o nadležnosti razmatrana sama za sebe ne smatra još dovoljnom kako bi se u području primjene Uredbe o uzdržavanju potvrdilo postojanje nadležnosti nacionalnih sudova u postupcima privremene pravne zaštite. U njoj se, osim toga, još zahtijeva da postoji stvarna povezanost između zatražene mjere i mjesne nadležnosti (*Andrae u Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV, članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 13.; *Fuchs u Gitschthaler*, Internationales Familienrecht, članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 8.; *Weber u Neumayr/Geroldinger*, Internationales Zivilverfahrensrecht, članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 9.; *Hausmann u Hausmann*, Internationales und Europäisches Familienrecht³ (2024.), poglavlje C. Unterhaltssachen, t. 308.; *Reuß u Geimer/Schütze*, Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen (66. dopunjeno izdanje, siječanj 2023.) članak 12. Uredbe o uzdržavanju, t. 9.). Zahtjevom glede stvarne povezanosti jamči se postojanje uske veze između nadležnog suda i privremene mjere te se osigurava minimalna zaštita protustranke ugrožene stranke, koja ne postaje podložna sudskoj nadležnosti u svim državama članicama (samo) prema njihovim autonomnim pravnim porecima, nego samo u državama članicama koje bi se za donošenje privremenih mjera činile osobito usko povezanim s meritumom (*Simotta/Garber u Fasching/Konecny*³, članak 35. Uredbe Bruxelles I, t. 126./1.).
- 58 Pretpostavka za postojanje stvarne povezanosti ispunjena je svakako u slučaju kad izvršenje u tuzemstvu ima izgleda za uspjeh (*Fuchs u Gitschthaler*, Internationales Familienrecht, članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 14. 8.; *Weber u Neumayr/Geroldinger*, Internationales Zivilverfahrensrecht, članak 14. Uredbe o

uzdržavanju, t. 9.). Kada se privremena mjera odnosi na potraživanje, postoji stvarna povezanost ako se međunarodna nadležnost vezuje uz domicil, sjedište ili uobičajeno boravište trećeg dužnika (vidjeti također *Weber u Mayer*, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² (2023.), t. 6.269.; *Weber u Neumayr/Geroldinger*, *Internationales Zivilverfahrensrecht*, (2022.), članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 9., *Simotta/Garber u Fasching/Konecny*³ (2022.), članak 35. Uredbe Bruxelles I, t. 127. i sljedeće kao i navedena sudska praksa)

- 59 **6.3.** No, neki autori kritiziraju kriterij stvarne povezanosti kao problematičan jer se on teško može razumjeti (*Geimer/Schütze*, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen* (66. dopunjeno izdanje, siječanj 2023.) članak 12. Uredbe o uzdržavanju, t. 9. uz upućivanje na *Heinze*, *Max Planck Private Law Research Paper No. 11/5 2011*, 30. i sljedeća).
- 60 Stoga se i Europska komisija izjasnila protiv pridržavanja zahtjeva stvarne povezanosti (Europska komisija COM (2009) 175 *final*, str. 9.). Umjesto toga ona zagovara analognu primjenu članka 20. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1347/2000 tako da se mjere u državi članici različitoj od države suda koji odlučuje o glavnoj stvari stave izvan snage čim je sud nadležan za glavnu stvar donio mjere koje su prikladne prema njegovu stajalištu (COM (2009) 175 *final*, str. 8; vidjeti također *Fucik u Fasching/Konecny*³ (2010.), članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 4. i *Andrae u Rauscher*, *EuZPR* (2010.), članak 14. Uredbe o uzdržavanju, t. 10., koja se slaže s analognom primjenom u slučaju dvostrukih naloga za osiguranje).
- 61 **6.4.** Postoji li u ovom slučaju stvarna povezanost između zatraženog privremenog uzdržavanja i mjesne nadležnosti u smislu gore opisanog, ne može se pouzdano ocijeniti pomoću do sada utvrđenog činjeničnog stanja. Osobito nedostaju utvrđenja o ovršivoj imovini protustranke u Austriji.
- 62 Međutim, ukidanje odluke od strane Oberster Gerichtshofa (Vrhovni sud) radi dopune činjeničnog stanja putem prvog stupnja zahtijeva da se pojasni pitanje, je li stvarna povezanost između zatražene mjere i mjesne nadležnosti uopće pretpostavka za nadležnost prema članku 14. Uredbe o uzdržavanju u vezi s nacionalnim odredbama. U slučaju potvrdnog odgovora trebalo bi li razmotriti bi li se postojanje te stvarne povezanosti u ovom slučaju moglo prihvatiti i na temelju drugih činjeničnih elemenata (primjerice, domicila maloljetnika koji su podnijeli zahtjev, trajanja zastalog glavnog postupka ili domicila protustranke u slučaju pokretanja zastalog glavnog postupka broj 83 Pu 137/21y).

7. Šesto pitanje: relevantnost upuštanja oca u austrijski postupak radi privremenog uzdržavanja bračnog druga

- 63 **7.1.** Činjenično stanje koje ovdje treba ocijeniti posebno je u konačnici još i po ovome: Zahtjev za privremeno uzdržavanje Bezirksgerichtu Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) nisu podnijela samo oba maloljetnika, nego i majka. Pri tome se radi o zasebnom postupku pod brojem 83 C 5/22g jer prava na

uzdržavanje bračni drugovi moraju ostvarivati u okviru parnice, dok se uzdržavanje maloljetnikâ mora ostvarivati u izvanparničnom postupku.

- 64 Otac se na zahtjev majke upustio u postupak, tako da je u konačnici Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) potvrdio pod brojem 4 Ob 151/23v (iFamZ 2023/262 [*Fucik*]) postojanje međunarodne nadležnosti Bezirksgerichta Innere Stadt Wien (Okružni sud u Beču) za donošenje privremene mjere za priznavanje uzdržavanja bračnog druga prema članku 5. Uredbe o uzdržavanju.
- 65 **7.2.** S obzirom na široko shvaćanje identiteta stranaka i zahtjeva u pravu Unije postavlja se pitanje, može li to upuštanje u postupak biti i od značenja za međunarodnu nadležnost za donošenje privremene mjere za priznavanje privremenog uzdržavanja za oba maloljetnika, osobito stoga što se moguća litispendencija zahtjeva za uzdržavanje maloljetnikâ zasniva na postupku razvoda koji teče samo između roditelja.

II. Prekid postupka:

- 66 [*omissis*]